

INFO NOWE PZP
Nr 8 / sierpień 2016 r.

Opracowanie: [Józef Edmund Nowicki](#)

[>>>](http://www.blogprzetargi.pl)

INFO NOWE PZP

jest materiałem szkoleniowym dedykowanym
uczestnikom szkoleń przeprowadzanych przez ogólnopolską firmę szkoleniową

[EKSPERT sp. z o.o. >>>](#)

[>>>](http://www.szkoleniaekspert.pl)

Spis treści

1. Zasady składania jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego str. 4
2. Wybór oferty w trybie przetargu nieograniczonego, w tzw. „procedurze odwróconej”, o której mowa w art. 24aa ust. 1 Pzp str. 10
3. Orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej dotyczące unieważnienia postępowania str. 18
4. Nowe przykłady specyfikacji istotnych warunków zamówienia (załączniki do INFO NOWE PZP Nr 9/2016) str. 27
 - 4.1. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia w postępowaniu o udzielenie zamówienia na usługi o wartości zamówienia równej lub przekraczającej kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.
 - 4.2. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia w postępowaniu o udzielenie zamówienia na dostawę o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.
 - 4.3. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia w postępowaniu o udzielenie zamówienia na roboty budowlane o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

5.	Przykłady oświadczeń składanych na podstawie art. 25a ust. 1 Pzp (załączniki do INFO NOWE PZP Nr 8/2016)	str. 27
5.1.	Oświadczenie wykonawcy o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu i braku podstaw wykluczenia.	
5.2.	Oświadczenie wykonawcy o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu.	
5.3.	Oświadczenie wykonawcy o braku podstaw wykluczenia.	
6.	Pytania do nowelizacji ustawy - Prawo zamówień publicznych	str. 28
7.	Co w INFO NOWE PZP Nr 8/sierpień 2016 r. ?	str. 28
8.	Szkolenia z nowelizacji ustawy - Prawo zamówień publicznych	str. 28

Wykaz skrótów:

- **dyrektywa 2014/24/UE** - [dyrektywa Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE \(Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, s. 65\)](#)
- **jednolity dokument** - jednolity europejski dokument zamówienia sporządzony zgodnie z wzorem standardowego formularza określonego w [rozporządzeniu wykonawczym Komisji Europejskiej wydanym na podstawie art. 59 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 80 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE](#)
- **kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp** - kwoty wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej (tzw. „progi unijne”) określone w [rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2015 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej \(Dz.U. z 2015 r. poz. 2263\)](#)
- **nowelizacja** - [ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw \(Dz.U. z 2016 r. poz. 1020\)](#)
- **Prezes UZP** - Prezes Urzędu Zamówień Publicznych
- **Pzp** - ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.),
- **UZP** - [Urząd Zamówień Publicznych](#)

1. Zasady składania jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia.

„Jednolity europejski dokument zamówienia jest składany przez wykonawców oświadczeniem własnym stanowiącym dowód wstępny, zastępującym zaświadczenia wydawane przez organy publiczne lub osoby trzecie. Jak określono w art. 59 dyrektywy 2014/24/UE, stanowi on oficjalne oświadczenie wykonawcy, w którym stwierdza on, że nie znajduje się w jednej z sytuacji, w przypadku której wykonawcy muszą lub mogą zostać wykluczeni, że spełnia stosowne kryteria kwalifikacji oraz że, w stosownych przypadkach, spełnia obiektywne zasady i kryteria ustalone na potrzeby ograniczenia liczby kwalifikujących się kandydatów, którzy zostaną zaproszeni do udziału. Dokument ten ma na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych wynikających z wymogu przedstawienia znacznej liczby zaświadczeń lub innych dokumentów związanych z kryteriami wykluczenia i kwalifikacji. Aby ułatwić wykonawcom czynność wypełniania jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia, państwa członkowskie mogą wydawać wytyczne dotyczące stosowania tego dokumentu, na przykład w celu wyjaśnienia, które przepisy prawa krajowego są istotne w odniesieniu do sekcji A w części III¹, poinformowania, że w danym państwie członkowskim mogą nie być ustalone lub wydawane urzędowe wykazy zatwierdzonych wykonawców bądź równoważne zaświadczenia, lub wskazania, jakie dane referencyjne i informacje należy podać, aby umożliwić instytucjom zamawiającym lub podmiotom zamawiającym wyszukanie danego zaświadczenia w postaci elektronicznej. Przy przygotowywaniu dokumentów zamówienia do celów danego postępowania o udzielenie zamówienia instytucje zamawiające i podmioty zamawiające muszą wskazać w zaproszeniu do ubiegania się o zamówienie, w dokumentach zamówienia, o których mowa w zaproszeniu do ubiegania się o zamówienie, lub w zaproszeniach do potwierdzenia zainteresowania, których informacji będą wymagać od wykonawców, w tym jednoznacznie oświadczyć, czy należy przedstawiać informacje określone w częściach II i III² w odniesieniu do podwykonawców, na których zdolności wykonawca **nie** polega³. Mogą również ułatwić wykonawcom zadanie, wskazując te informacje bezpośrednio w wersji elektronicznej jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia, na przykład korzystając z serwisu poświęconego jednolitemu europejskiemu dokumentowi zamówienia (...), który służby Komisji udostępnią bezpłatnie instytucjom zamawiającym, podmiotom zamawiającym, wykonawcom, dostawcom usług elektronicznych i innym zainteresowanym stronom.

¹ Na przykład że wykonawcy skazani na podstawie art. X, Y i Z krajowego kodeksu karnego muszą o takim fakcie poinformować przy wypełnianiu informacji dotyczących wyroków za udział w organizacji przestępczej lub praniu pieniędzy itp.

² Informacje dotyczące podstaw wykluczenia.

³ Por. art. 71 ust. 5 akapit trzeci dyrektywy 2014/24/UE i art. 88 ust. 5 akapit trzeci dyrektywy 2014/25/UE.

Ofertom w procedurze otwartej i wnioskowi o dopuszczenie do udziału w procedurze ograniczonej, procedurze konkurencyjnej z negocjacjami, dialogu konkurencyjnym lub partnerstwie innowacyjnym musi towarzyszyć jednolity europejski dokument zamówienia, wypełniony przez wykonawców w celu dostarczenia wymaganych informacji⁴. Z wyjątkiem przypadków związanych z niektórymi zamówieniami udzielanymi na podstawie umów ramowych, oferent, któremu zamierza się udzielić zamówienia, będzie musiał przedstawić aktualne zaświadczenia i dokumenty potwierdzające. Państwa członkowskie mogą uregulować lub pozostawić do decyzji instytucji zamawiających i podmiotów zamawiających kwestię, czy należy stosować jednolity europejski dokument zamówienia również w ramach postępowań o udzielenie zamówienia niepodlegających, lub niepodlegających w pełni, szczegółowym przepisom proceduralnym dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE, na przykład w odniesieniu do udzielania zamówień o wartości poniżej odnośnych progów lub udzielania zamówień podlegających szczególnym przepisom mającym zastosowanie do usług społecznych i innych szczególnych usług („łagodniejszy reżim”)⁵. Na podobnej zasadzie państwa członkowskie mogą uregulować lub pozostawić do decyzji instytucji zamawiających i podmiotów zamawiających kwestię, czy należy stosować jednolity europejski dokument zamówienia również w związku z udzielaniem koncesji, niezależnie od tego, czy koncesje te podlegają przepisom dyrektywy 2014/23/UE⁶.

Wykonawcy mogą ponownie wykorzystać informacje przedstawione w jednolitym europejskim dokumencie zamówienia, który został już użyty we wcześniejszym postępowaniu o udzielenie zamówienia, jeżeli informacje te są nadal prawidłowe i w dalszym ciągu istotne. Najprostszym

⁴ Sytuacja jest bardziej złożona w odniesieniu do procedur negocjacyjnych bez uprzedniej publikacji przewidzianych w art. 32 dyrektywy 2014/24/UE i art. 50 dyrektywy 2014/25/UE, ponieważ przepisy te odnoszą się do bardzo zróżnicowanych okoliczności. Wymóg stosowania jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia stanowiłby zbędne obciążenie administracyjne lub byłby nieodpowiedni z innych powodów, 1) gdy możliwy jest udział tylko jednego, z góry ustalonego uczestnika (w przypadku obydwu dyrektyw, odpowiednio art. 32 ust. 2 lit. b), ust. 3 lit. b), ust. 3 lit. d) i ust. 5 dyrektywy 2014/24/UE i art. 50 lit. c), e), f) oraz i) dyrektywy 2014/25/UE), oraz 2) z powodu wystąpienia pilnej konieczności (odpowiednio art. 32 ust. 2 lit. c) dyrektywy 2014/24/UE i art. 50 lit. d) i h) dyrektywy 2014/25/UE) lub ze względu na określone cechy transakcji dotyczącej towarów notowanych i kupowanych na rynku towarowym (art. 32 ust. 3 lit. c) dyrektywy 2014/24/UE i art. 50 lit. g) dyrektywy 2014/25/UE). Jednolity europejski dokument zamówienia spełnia z kolei całkowicie swoją funkcję i powinien być wymagany w pozostałych przypadkach, w których możliwy jest udział więcej niż jednego uczestnika, nie występuje pilna konieczność ani określone cechy związane z transakcją; ma to miejsce w przypadku art. 32 ust. 2 lit. a), ust. 3 lit. a) i ust. 4 dyrektywy 2014/24/UE i art. 50 lit. a), b) oraz j) dyrektywy 2014/25/UE.

⁵ Odpowiednio art. 74-77 i 91-94 dyrektywy 2014/24/UE i dyrektywy 2014/25/UE.

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 1).

sposobem, by to zrobić, jest wprowadzenie informacji w nowym jednolitym europejskim dokumencie zamówienia z wykorzystaniem odpowiednich funkcji udostępnionych w tym celu w ramach wyżej wspomnianego elektronicznego serwisu poświęconego jednolitemu europejskiemu dokumentowi zamówienia. Oczywiście możliwe będzie również ponowne wykorzystanie informacji z użyciem innych sposobów kopiowania i wklejania informacji, na przykład wykorzystanie informacji przechowywanych w urządzeniach informatycznych wykonawcy (komputerach, tabletach, serwerach itd.). Zgodnie z art. 59 ust. 2 akapit drugi dyrektywy 2014/24/UE jednolity europejski dokument zamówienia przedstawia się wyłącznie w formie elektronicznej, jednakże stosowanie tego przepisu może zostać odroczone najpóźniej do dnia 18 kwietnia 2018 r.⁷. Oznacza to, że najpóźniej do dnia 18 kwietnia 2018 r. możliwe będzie stosowanie zarówno wersji w pełni elektronicznej, jak i papierowej jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia. Wspomniany serwis poświęcony jednolitemu europejskiemu dokumentowi zamówienia pozwoli wykonawcom na wypełnianie tego dokumentu w postaci elektronicznej we **wszystkich przypadkach**, co umożliwi im czerpanie pełnych korzyści z oferowanych funkcji (zwłaszcza ponowne wykorzystanie informacji). W postępowaniach o udzielenie zamówienia, w przypadku których odroczone stosowanie elektronicznych środków komunikacji (co będzie również możliwe najpóźniej do dnia 18 kwietnia 2018 r.), serwis poświęcony jednolitemu europejskiemu dokumentowi zamówienia umożliwi wykonawcom wydrukowanie papierowej wersji tego dokumentu wypełnionego w postaci elektronicznej, który to wydruk można będzie następnie przesłać instytucji zamawiającej lub podmiotowi zamawiającemu, korzystając ze środków komunikacji innych niż środki elektroniczne⁸. Jak wcześniej wspomniano, jednolity europejski dokument zamówienia obejmuje oficjalne oświadczenie wykonawcy stwierdzające, że odpowiednie podstawy wykluczenia nie mają zastosowania, że odpowiednie kryteria kwalifikacji są spełnione i że wykonawca przedstawi odpowiednie informacje wymagane przez instytucję zamawiającą lub podmiot zamawiający. W przypadku gdy zamówienia dzielą się na części **oraz** kryteria kwalifikacji⁹ dla poszczególnych części są różne, należy wypełnić jednolity europejski dokument zamówienia dla każdej części (lub dla każdej grupy części, do których stosują się te same kryteria kwalifikacji). Ponadto w jednolitym europejskim dokumencie zamówienia określa się organ publiczny lub osobę

⁷ Por. art. 90 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE.

⁸ Wykonawcy będą również mogli utworzyć jednolity europejski dokument zamówienia w postaci pliku pdf, który można przesłać drogą elektroniczną jako załącznik. Aby móc później ponownie wykorzystać informacje, wykonawcy powinni zapisać wypełniony jednolity europejski dokument zamówienia w odpowiednim formacie elektronicznym (np. jako plik xml).

⁹ Może mieć to miejsce w przypadku minimalnej wymaganej wielkości obrotu, którą w takich przypadkach należy ustalić w zależności od maksymalnej szacowanej wartości pojedynczych części.

trzecią odpowiedzialne za wystawienie dokumentów potwierdzających¹⁰; zawiera on także oficjalne oświadczenie, z którego wynika, że wykonawca będzie w stanie, na żądanie i bez zwłoki, przedstawić wspomniane dokumenty potwierdzające. Instytucje zamawiające lub podmioty zamawiające mogą zdecydować lub mogą zostać zobowiązane¹¹ przez państwa członkowskie, by ograniczyć wymagane informacje na temat kryteriów kwalifikacji do jednego pytania, na które odpowiedź brzmi „tak” lub „nie” - czy wykonawcy spełniają wszystkie wymagane kryteria kwalifikacji. Następnie mogą być przedstawiane wnioski o dodatkowe informacje lub dokumenty, jednak należy starać się nie nakładać nadmiernych obciążeń administracyjnych na wykonawców poprzez systematyczne żądanie zaświadczeń lub innych rodzajów dowodów w formie dokumentów od wszystkich uczestników danego postępowania o udzielenie zamówienia lub poprzez praktyki polegające na określaniu w dyskryminacyjny sposób wykonawców, od których żąda się takich dokumentów. Spoczywający na instytucjach zamawiających i podmiotach zamawiających obowiązek uzyskiwania odpowiednich dokumentów bezpośrednio za pomocą bezpłatnej krajowej bazy danych w dowolnym państwie członkowskim ma również zastosowanie wtedy, gdy pierwotnie wymagane informacje na temat kryteriów kwalifikacji ograniczały się do odpowiedzi „tak” lub „nie”. Jeżeli żąda się takich dokumentów elektronicznych, wykonawcy będą w związku z tym przekazywać instytucji zamawiającej lub podmiotowi zamawiającemu informacje potrzebne do uzyskania danych dokumentów podczas sprawdzania kryteriów kwalifikacji, a nie bezpośrednio w jednolitym europejskim dokumencie zamówienia.

W przypadku gdy wyciąg z odpowiedniego rejestru, na przykład z rejestru karnego, jest udostępniany instytucji zamawiającej lub podmiotowi zamawiającemu drogą elektroniczną, wykonawca może wskazać, gdzie można znaleźć te informacje (tj. podać nazwę archiwum, adres internetowy, określenie akt lub zapisu itd.), tak aby instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający mogły je wyszukać.

Podając te informacje, wykonawca zgadza się, aby instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający mogły wyszukać odpowiednie dokumenty, z zastrzeżeniem przepisów krajowych wdrażających dyrektywę 95/46/WE¹² w sprawie przetwarzania danych osobowych, a zwłaszcza

¹⁰ O ile instytucje zamawiające lub podmioty zamawiające nie wskazały, że w pierwszej kolejności wystarczające będą ogólne informacje („tak”/„nie”) dotyczące spełnienia wymogów. Więcej wyjaśnień na temat takiej możliwości podano poniżej.

¹¹ Takie wymogi mogą mieć charakter ogólny lub ograniczać się tylko do określonych sytuacji, np. tylko do procedury otwartej lub - w przypadku procedury dwustopniowej - tylko do sytuacji, gdy wszyscy kandydaci spełniający wymogi minimalne zostaną zaproszeni do udziału.

¹² Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31).

szczególnych kategorii danych, takich jak dane dotyczące przestępstw, wyroków skazujących lub środków bezpieczeństwa. Zgodnie z art. 64 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE wykonawcy, którzy są wpisani do urzędowych wykazów zatwierdzonych wykonawców lub posiadają odpowiednie zaświadczenie wydane przez jednostki prawa publicznego lub prywatnego, mogą - w odniesieniu do informacji wymaganych w częściach III-V - przedłożyć instytucji zamawiającej lub podmiotowi zamawiającemu zaświadczenie o wpisie wydane przez właściwy organ lub zaświadczenie wystawione przez właściwą jednostkę certyfikującą. Wykonawca, który bierze udział **samodzielnie i nie polega** na zdolności innych podmiotów w celu spełnienia kryteriów kwalifikacji, musi wypełnić **jeden** jednolity europejski dokument zamówienia. Wykonawca, który bierze udział samodzielnie, lecz polega na zdolności co najmniej jednego innego podmiotu, musi dopilnować, by instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający otrzymały jego własny jednolity europejski dokument zamówienia wraz z **odrębnym** jednolitym europejskim dokumentem zamówienia zawierającym stosowne informacje¹³ odnoszące się do **każdego z podmiotów, na których wykonawca polega**. Wreszcie w przypadku gdy grupy wykonawców, w tym tymczasowe stowarzyszenia, biorą wspólnie udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia, należy przedstawić **odrębny jednolity europejski dokument zamówienia** zawierający informacje wymagane w częściach II-V dla **każdego** z biorących udział wykonawców. We wszystkich przypadkach, w których więcej niż jedna osoba jest członkiem organów administracyjnych, zarządzających lub nadzorczych wykonawcy, lub posiada w przedsiębiorstwie wykonawcy uprawnienia do reprezentowania, uprawnienia decyzyjne lub kontrolne, każda z tych osób **może** być zobowiązana do podpisania tego samego jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia, zależnie od przepisów krajowych, w tym przepisów regulujących ochronę danych.

Co się tyczy podpisu (-ów) na jednolitym europejskim dokumencie zamówienia, należy zauważyć, że podpis na tym dokumencie może nie być konieczny, jeżeli dokument ten jest przesyłany jako część zestawu dokumentów, których autentyczność i integralność jest zapewniona dzięki wymaganemu (-ym) podpisowi (-om) na środkach przekazu¹⁴.

¹³ Zob. część II, sekcja C.

¹⁴ Na przykład: jeżeli oferta i towarzyszący jej jednolity europejski dokument zamówienia w procedurze otwartej są przesyłane przy pomocy wiadomości e-mail opatrzonej podpisem elektronicznym wymaganego rodzaju, to dodatkowy (-e) podpis (-y) na jednolitym europejskim dokumencie zamówienia może (mogą) nie być konieczny (-e). Stosowanie podpisu elektronicznego na jednolitym europejskim dokumencie zamówienia może również nie być konieczne, jeżeli dokument ten jest zintegrowany z platformą elektronicznych zamówień publicznych, a do korzystania z tej platformy wymagane jest uwierzytelnianie elektroniczne.

W przypadku postępowań o udzielenie zamówienia, w ramach których zaproszenie do ubiegania się o zamówienie opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, informacje wymagane w części I zostaną automatycznie wyszukane, **pod warunkiem że wyżej wymieniony elektroniczny serwis poświęcony jednolitemu europejskiemu dokumentowi zamówienia zostanie wykorzystany do utworzenia i wypełnienia tego dokumentu.**

Jeżeli nie opublikowano zaproszenia do ubiegania się o zamówienie w Dz.U., instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający muszą wypełnić informacje umożliwiające jednoznaczne zidentyfikowanie postępowania o udzielenie zamówienia. Wszystkie pozostałe informacje we wszystkich sekcjach jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia powinien wypełnić wykonawca.”¹⁵

Pod adresem <http://ec.europa.eu/growth/esp/> Komisja Europejska udostępniła narzędzie umożliwiające zamawiającym i wykonawcom utworzenie, wypełnienie i ponowne wykorzystanie standardowego formularza Jednolitego Europejskiego Dokumentu Zamówienia (JEDZ/ESPD) w wersji elektronicznej (eESPD).

Zobacz także stronę internetową Urzędu Zamówień Publicznych [Elektroniczne narzędzie do wypełniania JEDZ/ESPP >>>](#)

Zgodnie z art. 25a ust. 1 i 2 Pzp w trybie przetargu nieograniczonego do oferty wykonawca dołącza aktualne na dzień składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oświadczenie w zakresie wskazanym przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu lub w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Informacje zawarte w oświadczeniu stanowią wstępne potwierdzenie, że wykonawca nie podlega wykluczeniu oraz spełnia warunki udziału w postępowaniu. Jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, oświadczenie, że wykonawca nie podlega wykluczeniu oraz spełnia warunki udziału w postępowaniu wykonawca składa w formie jednolitego dokumentu.

¹⁵ Informacja pochodzi z [rozporządzenia wykonawczego Komisji Europejskiej wydanego na podstawie art. 59 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 80 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE](#)

Wykonawca, który powołuje się na zasoby innych podmiotów, w celu wykazania braku istnienia wobec nich podstaw wykluczenia oraz spełniania, w zakresie, w jakim powołuje się na ich zasoby, warunków udziału w postępowaniu składa także jednolite dokumenty dotyczące tych podmiotów.

W postępowaniu prowadzonym w trybie zamówienia z wolnej ręki, jednolity dokument wykonawca składa zamawiającemu przed zawarciem umowy.

Na żądanie zamawiającego, wykonawca, który zamierza powierzyć wykonanie części zamówienia podwykonawcom, w celu wykazania braku istnienia wobec nich podstaw wykluczenia z udziału w postępowaniu składa jednolite dokumenty dotyczące podwykonawców.

W przypadku wspólnego ubiegania się o zamówienie przez wykonawców, jednolity dokument lub oświadczenie składa każdy z wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie. Dokumenty te potwierdzają spełnianie warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji oraz brak podstaw wykluczenia w zakresie, w którym każdy z wykonawców wykazuje spełnianie warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji oraz brak podstaw wykluczenia.

Wykonawca może również wykorzystać w jednolitym dokumencie nadal aktualne informacje zawarte w innym jednolitym dokumencie złożonym w odrębnym postępowaniu o udzielenie zamówienia.

2. Wybór oferty w trybie przetargu nieograniczonego, w tzw. „procedurze odwróconej”, o której mowa w art. 24aa ust. 1 Pzp.

2.1. Wybór oferty w „procedurze odwróconej” w trybie przetargu nieograniczonego, w postępowaniu o udzielenie zamówienia, którego wartość jest równa lub przekracza kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

Zgodnie z art. 24aa Pzp zamawiający może, w postępowaniu prowadzonym w trybie przetargu nieograniczonego, najpierw dokonać oceny ofert, a następnie zbadać, czy wykonawca, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, nie podlega wykluczeniu oraz spełnia warunki udziału w postępowaniu, o ile taka możliwość została przewidziana w specyfikacji istotnych warunków zamówienia lub w ogłoszeniu o zamówieniu.

Przepis art. 24aa Pzp stanowi przeniesienie do Pzp przepisu art. 56 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE.

Zgodnie z art. 56 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE „w procedurach otwartych instytucje zamawiające mogą podjąć decyzje o rozpatrzeniu ofert przed sprawdzeniem, że nie ma podstaw wykluczenia, i przed weryfikacją spełnienia kryteriów kwalifikacji, zgodnie z przepisami art. 57-64. Jeżeli instytucje zamawiające korzystają z tej możliwości, zapewniają, by sprawdzenie niewystępowania podstaw wykluczenia i weryfikacja spełnienia kryteriów kwalifikacji przebiegały w sposób bezstronny i przejrzysty, tak aby żadnego zamówienia nie udzielono oferentowi, który powinien być zostać wykluczony na podstawie art. 57 lub który nie spełnia kryteriów kwalifikacji określonych przez instytucje zamawiającą. Państwa członkowskie mogą wyłączyć stosowanie procedury opisanej w akapicie pierwszym wobec określonych rodzajów zamówień lub w konkretnych okolicznościach lub ograniczyć jej stosowanie do takich rodzajów zamówień lub okoliczności.”.

A. Obowiązek złożenia wraz z ofertą jednolitego dokumentu.

W trybie przetargu nieograniczonego, na podstawie art. 25a ust. 1 i 2 Pzp, w postępowaniu o udzielenie zamówienia, którego wartość jest równa lub przekracza kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, do oferty wykonawca dołącza aktualne na dzień składania ofert oświadczenie w formie jednolitego dokumentu, w zakresie wskazanym przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu i w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, w którym wstępnie potwierdza, że wykonawca nie podlega wykluczeniu oraz spełnia warunki udziału w postępowaniu. Informacje zawarte w jednolitym dokumencie stanowią jedynie wstępne potwierdzenie, że wykonawca nie podlega wykluczeniu oraz spełnia warunki udziału w postępowaniu.

B. Dokonanie oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu oraz niepodlegania wykluczeniu z postępowania tylko przez tego wykonawcę, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza

Na podstawie art. 24aa ust. 1 Pzp zamawiający może, w postępowaniu prowadzonym w trybie przetargu nieograniczonego, **najpierw dokonać oceny ofert, a następnie zbadać, czy**

wykonawca, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, nie podlega wykluczeniu oraz spełnia warunki udziału w postępowaniu, o ile taka możliwość została przewidziana w specyfikacji istotnych warunków zamówienia lub w ogłoszeniu o zamówieniu.

Przepis art. 24aa Pzp ma zastosowanie w postępowaniach prowadzonych w trybie przetargu nieograniczonego, w których wartość zamówienia jest równa lub przekracza kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp oraz w postępowaniach, w których wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

Na podstawie art. 24aa ust. 1 Pzp, w trybie przetargu nieograniczonego, zamawiający w pierwszej kolejności dokonuje badania złożonych ofert w zakresie przesłanek odrzucenia oferty, o których mowa w art. 89 ust. 1 Pzp, a następnie dokonuje oceny ofert na podstawie opisu kryteriów, którymi zamawiający kieruje się przy wyborze oferty oraz wag tych kryteriów i sposobu oceny ofert, określonych w specyfikacji istotnych warunków zamówienia (zgodnymi z kryteriami oceny ofert i ich znaczeniem podanymi w ogłoszeniu o zamówieniu).

Po dokonaniu oceny ofert, zamawiający ustala, którego wykonawcy oferta została oceniona jako najkorzystniejsza.

Użyte w nowym art. 24aa ust. 1 Pzp wyrażenie „została oceniona jako najkorzystniejsza” należy odnieść do definicji najkorzystniejszej oferty (zob. znowelizowany art. 2 pkt 5 Pzp).

„Ofertą ocenioną jako najkorzystniejsza” będzie oferta:

- 1) z najniższą ceną - jeżeli cena jest jedynym kryterium oceny ofert,
- 2) z najniższym kosztem - jeżeli koszt jest jedynym kryterium oceny ofert,
- 3) przedstawiająca najkorzystniejszy bilans ceny i innych kryteriów odnoszących się do przedmiotu zamówienia publicznego - jeżeli kryteriami oceny ofert są cena i inne kryteria,
- 4) przedstawiająca najkorzystniejszy bilans kosztu i innych kryteriów odnoszących się do przedmiotu zamówienia publicznego - jeżeli kryteriami oceny ofert są koszt i inne kryteria,

- 5) przedstawiająca najkorzystniejszy bilans innych kryteriów odnoszących się do przedmiotu zamówienia publicznego - jeżeli kryteriami oceny ofert są koszt stały i inne kryteria (zob. **nowy art. 91 ust. 2b Pzp**),
- 6) przedstawiająca najkorzystniejszy bilans innych kryteriów odnoszących się do przedmiotu zamówienia publicznego - jeżeli kryteriami oceny ofert są cena stała i inne kryteria (zob. **nowy art. 91 ust. 2b Pzp**),
- 7) przedstawiająca najkorzystniejszy bilans ceny i innych kryteriów odnoszących się do przedmiotu zamówienia publicznego w przypadku zamówień w zakresie działalności twórczej lub naukowej, których przedmiotu nie można z góry opisać w sposób jednoznaczny i wyczerpujący,
- 8) przedstawiająca najkorzystniejszy bilans kosztu i innych kryteriów odnoszących się do przedmiotu zamówienia publicznego w przypadku zamówień w zakresie działalności twórczej lub naukowej, których przedmiotu nie można z góry opisać w sposób jednoznaczny i wyczerpujący.

C. Czynności dokonywane po ustaleniu, którego wykonawcy oferta została oceniona jako najkorzystniejsza.

Po ustaleniu, którego wykonawcy oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, zamawiający bada jednolity dokument złożony przez tego wykonawcę.

Jeżeli jednolity dokument został złożony prawidłowo i nie wymaga uzupełnienia, poprawienia lub wyjaśnienia, zamawiający zgodnie z art. 26 ust. 1 Pzp, zamawiający na podstawie art. 26 ust. 1 Pzp w postępowaniu o wartości zamówienia równej lub przekraczającej kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, wzywa wykonawcę, którego oferta została najwyżej oceniona, do złożenia w wyznaczonym, nie krótszym niż 10 dni, terminie aktualnych na dzień złożenia oświadczeń lub dokumentów potwierdzających okoliczności, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp.

W trybie przetargu nieograniczonego oświadczenia i dokumenty potwierdzające okoliczności, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp to oświadczenia i dokumenty potwierdzające:

- 1) spełnianie warunków udziału w postępowaniu,

- 2) spełnianie przez oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane wymagań określonych przez zamawiającego,
 - 3) brak podstaw wykluczenia
- które zamawiający wskazuje w ogłoszeniu o zamówieniu i specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

Jeżeli po wezwaniu wykonawcy w trybie art. 26 ust. 1 Pzp i złożeniu oświadczeń lub dokumentów potwierdzających, że wykonawca, którego oferta została najwyżej oceniona, będzie spełniać warunki udziału w postępowaniu i nie będzie podlegać wykluczeniu z postępowania, komisja przetargowa przedstawia kierownikowi (albo pracownik zamawiającego, któremu kierownik zamawiającego powierzył pisemnie wykonywanie zastrzeżonych dla niego czynności - wybór oferty) zamawiającego propozycję wyboru najkorzystniejszej oferty (art. 20 ust. 3 Pzp).

D. Wezwanie wykonawcy w przypadku nie złożenia przez niego jednolitego dokumentu wraz z ofertą lub oświadczeń lub dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp.

Jeżeli wykonawca, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, na wezwanie, o którym mowa w art. 26 ust. 1 Pzp, nie złoży wraz z ofertą jednolitego dokumentu, zamawiający na podstawie art. 26 ust. 3 Pzp, wzywa tego wykonawcę do złożenia jednolitego dokumentu, chyba że mimo jego złożenia, oferta wykonawcy będzie podlegać odrzuceniu (np. wykonawca nie wniesie wadium lub wniesie wadium w sposób nieprawidłowy) albo konieczne będzie unieważnienie postępowania (np. zaoferowana przez tego wykonawcę cena oferty przewyższa kwotę, którą zamawiający zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia i zamawiający nie może zwiększyć tej kwoty do ceny najkorzystniejszej oferty). W takim przypadku zamawiający wyznacza temu wykonawcy termin do złożenia jednolitego dokumentu.

Termin, który zamawiający może wyznaczyć na złożenie jednolitego dokumentu w trybie art. 26 ust. 3 Pzp nie został przez ustawodawcę określony. Termin ten powinien być jednak realny i umożliwić wykonawcy złożenie jednolitego dokumentu. Zamawiający określając termin na złożenie jednolitego dokumentu w trybie art. 26 ust. 3 Pzp powinien uwzględnić dzień, w

którym wykonawca przy zachowaniu należytej staranności powinien zapoznać się z treścią wezwania oraz możliwości wykonawcy co do złożenia jednolitego dokumentu.

Wyznaczenie wykonawcy krótkiego terminu na złożenie jednolitego dokumentu w trybie art. 26 ust. 3 Pzp nie jest czymś nadzwyczajnym. Należy zauważyć, że wykonawca, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza miał wiedzę, że wraz z ofertą był obowiązany złożyć jednolity dokument, który powinien posiadać już w momencie upływu terminu składania ofert.

Jeżeli wykonawca, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, złożył wraz z ofertą jednolity dokument niekompletny lub złożony jednolity dokument będzie zawierał błędy lub budzić wskazane przez zamawiającego wątpliwości, zamawiający będzie obowiązany na podstawie art. 26 ust. 3 Pzp wezwać tego wykonawcę do uzupełnienia lub poprawienia jednolitego dokumentu lub do udzielania wyjaśnień dotyczących jego treści w terminie przez siebie wskazanym, chyba że mimo ich złożenia, uzupełnienia lub poprawienia lub udzielenia wyjaśnień oferta wykonawcy będzie podlegać odrzuceniu albo konieczne będzie unieważnienie postępowania. Termin do uzupełnienia lub poprawienia jednolitego dokumentu lub do udzielania wyjaśnień dotyczących jego treści. Termin do uzupełnienia lub poprawienia jednolitego dokumentu lub do udzielania wyjaśnień dotyczących jego treści powinien być realny i umożliwić wykonawcy uzupełnienie, poprawienie lub wyjaśnienie jednolitego dokumentu.

Jeżeli natomiast wykonawca, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, złożył wraz z ofertą jednolity dokument prawidłowo, a następnie na wezwanie, o którym mowa w art. 26 ust. 1 Pzp nie złoży oświadczeń lub dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp, zamawiający wzywa tego wykonawcę do ich złożenia na podstawie art. 26 ust. 3 Pzp. Termin, który zamawiający może wyznaczyć w trybie art. 26 ust. 3 Pzp, na złożenie oświadczeń lub dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp, również nie został przez ustawodawcę określony. Termin ten powinien być również realny i umożliwić wykonawcom złożenie wymaganych oświadczeń lub dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp. Zamawiający określając termin na złożenie wymaganych oświadczeń lub dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp powinien uwzględnić dzień, w którym wykonawca przy zachowaniu należytej staranności powinien zapoznać się z treścią wezwania oraz możliwości wykonawcy co do złożenia tych oświadczeń lub dokumentów.

Jeżeli natomiast wykonawca którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, wezwany w trybie art. 26 ust. 3 Pzp do złożenia oświadczeń lub dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp, nie złoży w wyznaczonym terminie tych oświadczeń lub dokumentów, lub złoży oświadczenia lub dokumenty, o których mowa w art. 25 ust. 1 Pzp, które nie będą potwierdzać spełniania warunków udziału w postępowaniu lub braku podstaw wykluczenia z postępowania, zamawiający wyklucza z postępowania wykonawcę na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 12 Pzp.

2.2. Wybór oferty w „procedurze odwróconej” w trybie przetargu nieograniczonego, w postępowaniu o udzielenie zamówienia, którego wartość jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

W trybie przetargu nieograniczonego na podstawie art. 25a ust. 1 i 2 Pzp, w postępowaniu o udzielenie zamówienia, którego wartość jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, do oferty wykonawca dołącza aktualne na dzień składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oświadczenie w zakresie wskazanym przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu lub w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Informacje zawarte w oświadczeniu stanowią wstępne potwierdzenie, że wykonawca nie podlega wykluczeniu oraz spełnia warunki udziału w postępowaniu.

Wykonawca, który powołuje się na zasoby innych podmiotów, w celu wykazania braku istnienia wobec nich podstaw wykluczenia oraz spełniania, w zakresie, w jakim powołuje się na ich zasoby, warunków udziału w postępowaniu zamieszcza informacje o tych podmiotach w dołączonym do oferty aktualnym na dzień składania ofert oświadczeniu o braku podstaw wykluczenia oraz spełnianiu warunków udziału w postępowaniu.

Dalej procedura przebiega tak samo jak w postępowaniu o wartości równej lub przekraczającej kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, **z tym że zamawiający na podstawie art. 26 ust. 2 Pzp wzywa wykonawcę, którego oferta została najwyżej oceniona, do złożenia w wyznaczonym, nie krótszym niż 5 dni, terminie aktualnych na dzień złożenia oświadczeń lub dokumentów potwierdzających spełnianie warunków udziału w postępowaniu, spełnianie przez oferowane dostawy, usługi lub roboty**

budowlane wymagań określonych przez zamawiającego, brak podstaw wykluczenia - które zamawiający wskazał w ogłoszeniu o zamówieniu i specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

E. Wskazanie przez wykonawcę dostępności oświadczeń lub dokumentów.

W przypadku wskazania przez wykonawcę dostępności oświadczeń lub dokumentów składanych w celu potwierdzenia spełniania przez wykonawcę warunków udziału w postępowaniu dotyczących kompetencji lub uprawnień do prowadzenia określonej działalności zawodowej, potwierdzenia braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu, a także dokumentów składanych przez wykonawcę mającego siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej składanych w celu potwierdzenia braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu, w formie elektronicznej pod określonymi adresami internetowymi ogólnodostępnych i bezpłatnych baz danych, zamawiający pobiera samodzielnie z tych baz danych wskazane przez wykonawcę oświadczenia lub dokumenty¹⁶.

W przypadku wskazania przez wykonawcę oświadczeń lub dokumentów składanych w celu potwierdzenia spełniania przez wykonawcę warunków udziału w postępowaniu dotyczących kompetencji lub uprawnień do prowadzenia określonej działalności zawodowej, potwierdzenia braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu, a także dokumentów składanych przez wykonawcę mającego siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej składanych w celu potwierdzenia braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu, które znajdują się w posiadaniu zamawiającego, w szczególności oświadczeń lub dokumentów przechowywanych przez zamawiającego zgodnie z art. 97 ust. 1 Pzp (przechowywane wraz z protokołem, jako załączniki do protokołu), w celu potwierdzenia spełniania przez wykonawcę warunków udziału w postępowaniu oraz braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu, **zamawiający korzysta z posiadanych oświadczeń lub dokumentów, o ile są one jeszcze aktualne¹⁷.**

¹⁶ Zob. § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia (Dz.U. z 2016 r. poz. 1126).

¹⁷ Zob. § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia (Dz.U. z 2016 r. poz. 1126).

Jeżeli treść informacji zawartych w złożonym przez wykonawcę jednolitym dokumencie będzie odpowiadać zakresowi informacji, których zamawiający wymaga np. w oświadczeniu wykonawcy o rocznym obrocie wykonawcy lub o obrocie wykonawcy w obszarze objętym zamówieniem, wykazie robót budowlanych wykonanych lub wykazie dostaw lub usług wykonanych, a w przypadku świadczeń okresowych lub ciągłych również wykonywanych, **zamawiający może odstąpić od żądania tych dokumentów od wykonawcy.** W takim przypadku dowodem spełniania przez wykonawcę warunków udziału w postępowaniu oraz braku podstaw wykluczenia będą odpowiednie informacje przekazane przez wykonawcę lub odpowiednio przez podmioty, na których zdolnościach lub sytuacji wykonawca polega na zasadach określonych w art. 22a Pzp, w jednolitym dokumencie¹⁸.

F. Składanie dokumentów przedmiotowych.

W praktyce mogą wystąpić trudności przy kwalifikacji niektórych dokumentów potwierdzających spełnianie przez oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane wymagań określonych przez zamawiającego (dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 2 Pzp), jako dokumentów odnoszących tylko do właściwości przedmiotu zamówienia lub bezpośrednio do treści oferty w rozumieniu art. 87 ust. 1 oraz art. 89 ust. 1 pkt 2 Pzp.

Dokumenty stanowiące oznakowanie, które służą do oceny ofert wykonawcy składają wraz z ofertą (np. specyfikacje techniczne urządzeń zawierające wartości parametrów technicznych, w przypadku gdy parametry techniczne są kryteriami oceny ofert).

Nie złożenie wraz z ofertą dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 2 Pzp, w celu oceny oferty, skutkuje odrzuceniem oferty na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 2 Pzp.

¹⁸ Zob. § 2 ust. 7 rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia (Dz.U. z 2016 r. poz. 1126).

3. Orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej dotyczące unieważnienia postępowania.

[Wyrok z dnia 29 kwietnia 2015 r., KIO 782/15 >>>](#)

Wskazywana przez zamawiającego okoliczność, iż zamawiający nie żądał od wykonawców, aby spełnili warunek polegający na posiadaniu uprawnień do dostępu do informacji niejawnych nie wypełnia przesłanki unieważnienia postępowania

Z treści art. 93 ust. 1 pkt 7 ustawy P.z.p. wynika, iż zamawiający unieważnia postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, jeżeli postępowanie obarczone jest niemożliwą do usunięcia wadą uniemożliwiającą zawarcie niepodlegającej unieważnieniu umowy w sprawie zamówienia publicznego. Podstawę do unieważniania postępowania stanowi więc wada skutkująca - wyłącznie w oparciu o przepisy ustawy P.z.p. - koniecznością unieważnienia umowy w sprawie zamówienia publicznego, jeśli do zawarcia takiej umowy by doszło. Wada ta musi być przy tym nieusuwalna. Dlatego też zamawiający, dokonując oceny podstaw do unieważnienia postępowania w oparciu o wskazaną przesłankę ustawową, powinien sięgnąć do art. 146 ustawy P.z.p., który w ustępie 1 zawiera enumeratywne wyliczenie przesłanek unieważnienia umowy (bezpodstawne zastosowanie niektórych trybów, brak zamieszczenia ogłoszenia o zamówieniu w odpowiednim publikatorze, zawarcie umowy lub umowy ramowej z naruszeniem terminów standstill oraz określone nieprawidłowości w dynamicznym systemie zakupów). Katalog ten jest zamknięty i nie może być interpretowany rozszerzająco. Dodatkowe przesłanki wskazujące na możliwość unieważnienia umowy w sprawie zamówienia publicznego zawarte są w ustępie 5 i 6 art. 146 ustawy P.z.p. i dotyczą one możliwości żądania przez zamawiającego unieważnienia umowy na podstawie art. 70(5) k.c. oraz dokonania przez zamawiającego czynności lub zaniechania dokonania czynności z naruszeniem przepisu ustawy P.z.p., które miało lub mogło mieć wpływ na wynik postępowania. Tak więc zamawiający, unieważniając postępowania na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 7 ustawy P.z.p., bierze pod uwagę nie tylko okoliczności skutkujące unieważnieniem zawartej umowy, określone w art. 146 ust. 1 ustawy P.z.p., ale także okoliczności skutkujące unieważnieniem umowy z art. 146 ust. 5 i 6 ustawy P.z.p. Brak jest natomiast podstaw do unieważnienia umowy na podstawie okoliczności innych niż wynikające ze wskazanych wyżej przepisów ustawy P.z.p. Oznacza to, że stwierdzona przez zamawiającego wada postępowania musi być nie tylko niemożliwa do usunięcia, ale wskazywać na dokonanie czynności lub zaniechanie jej dokonania w tym postępowaniu z naruszeniem tylko i wyłącznie przepisu ustawy P.z.p., które miało lub mogło mieć wpływ na jego wynik. Podobne stanowisko wyraził Sąd Okręgowy w W. w

wyroku z dnia 14 sierpnia 2012 r., sygn. akt V Ca 788/12, jak również Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z dnia 30 lipca 2013 r., sygn. akt KIO 1732/13.

Tymczasem w niniejszym stanie faktycznym żadna z przesłanek skutkujących koniecznością unieważnienia umowy w sprawie zamówienia publicznego, w kontekście okoliczności wskazanych przez zamawiającego w informacji o unieważnieniu postępowania z dnia 13 kwietnia 2015 r. nie miała miejsca. **Wskazywana przez zamawiającego okoliczność, iż zamawiający nie żądał od wykonawców, aby spełnili warunek polegający na posiadaniu uprawnień do dostępu do informacji niejawnych nie wypełnia przesłanki unieważnienia postępowania** na podstawie któregośkolwiek z wyżej wymienionych przepisów. W przypadku unieważnienia postępowania należy bowiem wskazać konkretną wadę i konkretne naruszenie przepisów ustawy P.z.p., które miało lub mogło mieć wpływ na jego wynik. Natomiast w tym stanie faktycznym zamawiający nie powołał się na naruszenie przepisów ustawy P.z.p., odwołując się jedynie do przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych. Co prawda wskazał na rozprawie, iż w jego przypadku art. 93 ust. 1 pkt 7 ustawy P.z.p. należy odnieść do art. 146 ust. 6 ustawy P.z.p. Nie potrafił jednak podać żadnego przepisu ustawy P.z.p., który został przez niego naruszony w tym postępowaniu. A skoro nie wykazał naruszenia konkretnego przepisu ustawy P.z.p., to tym bardziej nie wykazał wpływu zaistniałej wady na wynik postępowania oraz możliwość zawarcia niepodlegającej unieważnieniu umowy. Zamawiający uzyskał oferty zgodne z SIWZ, w tym z postawionymi w niej warunkami. Obaj wykonawcy - jak wynika z odpowiedzi na nieformalne wezwanie zamawiającego - dysponują takimi dokumentami (poświadczeniami bezpieczeństwa przemysłowego dysponują), których posiadanie w tym postępowaniu nie stanowiło warunku udziału w postępowaniu. Także odwołujący konsekwentnie podkreślał na rozprawie, że spełnia wszelkie wymogi przedstawione przez zamawiającego w SIWZ oraz wynikające z obowiązujących przepisów. Jeśli nawet zamawiający na etapie późniejszym (etapie zawarcia umowy) będzie wymagał od niego przedstawienia innych dokumentów, to takie dokumenty przedstawi. Jest bowiem profesjonalistą i posiada wszelkie poświadczenia niezbędne mu do realizacji tego typu zamówienia, zresztą zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia. Posiada także świadectwo bezpieczeństwa przemysłowego. Tym samym Izba stwierdziła, iż brak było podstaw do unieważnienia postępowania na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 7 ustawy P.z.p.

[Wyrok z dnia 17 marca 2016 r., KIO 314/16 >>>](#)

Zamawiający może w każdym czasie, aż do zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego korygować błędy popełnione w toku postępowania

Rozstrzygnięcia wymagało natomiast, czy czynność Zamawiającego uzewnętrzniona w treści komunikatu nr 1 stanowiła zmianę treści SIWZ powodującą zmianę ogłoszenia o zamówieniu, a jeśli tak, to czy brak jej publikacji w sposób przewidziany przepisami P.z.p. wypełnia dyspozycję przepisu art. 93 ust. 1 pkt 7 P.z.p.

W odniesieniu do pierwszego z poruszonych zagadnień skład orzekający uznał, wbrew odmiennemu stanowisku Odwołującego, że komunikatem nr 1 Zamawiający dokonał zmiany treści warunku udziału w Postępowaniu w zakresie wiedzy i doświadczenia. Umożliwił wykonawcom wykazywanie jego spełniania za pomocą jednej lub kilku umów, w miejsce dotychczasowego ograniczenia wyłącznie do jednej umowy. W związku z powyższym, niezależnie od sposobu sformułowania wniosku o wyjaśnienie treści SIWZ, nie sposób twierdzić, że udzielona przez Zamawiającego odpowiedź stanowiła wyłącznie interpretację warunku (wyjaśnienie sposobu jego rozumienia), ta bowiem nie ingerowałaby w brzmienie tego postanowienia SIWZ. Nawet jeśli intencją wykonawcy składającego wniosek było uzyskanie odpowiedzi, czy w ocenie Zamawiającego doświadczenie, którym się legitymuje jest wystarczające do wykazania spełniania warunku, to udzielona przez Zamawiającego odpowiedź niosła dalej idące konsekwencje. Trafnie argumentował on w odpowiedzi na odwołanie, że dokonał modyfikacji postanowień SIWZ, która rozszerzała krąg potencjalnych wykonawców mogących ubiegać się o udzielenie zamówienia.

W konsekwencji powyższych ustaleń Zamawiający powinien był dokonać odpowiednich zmian w ogłoszeniu o zamówieniu i przesłać je zgodnie z procedurą, o której mowa w przepisie art. 38 ust. 4a pkt 2 P.z.p. Co więcej, mając na względzie, że dokonana zmiana SIWZ powodowała konieczność zmiany ogłoszenia o zamówieniu, a zmianę uznać należało za istotną (vide art. 12a ust. 2 P.z.p.) Zamawiający zobligowany był również do przedłużenia terminu składania ofert o obligatoryjny okres nie krótszy od 22 dni (argument z art. 12a ust. 2 pkt 1 P.z.p.). Żadnego z tych obowiązków Zamawiający jednak nie wykonał, czym uchybił powołanym powyżej przepisom.

W zakresie drugiego z zagadnień Izba stwierdziła, że Zamawiający był uprawniony do unieważnienia Postępowania w oparciu o przesłankę wynikającą z przepisu art. 93 ust. 1 pkt 7 P.z.p. Rację należało przyznać Odwołującemu, że katalog przesłanek unieważnienia procedury udzielenia zamówienia publicznego ma charakter zamknięty, a samą instytucję unieważnienia należy traktować jak wyjątek. Tym niemniej - po pierwsze - przesłanki z art. 93 ust. 1 pkt 7 P.z.p., ze względu na sposób jej sformułowania, nie można wyrazić zamkniętym katalogiem okoliczności uzasadniających unieważnienie postępowania, po drugie zaś - nie jest uzasadniona taka interpretacja wspomnianego przepisu, w świetle której nie jest de facto w ogóle możliwe unieważnienie postępowania na jego podstawie.

Pod pojęciem niemożliwej do usunięcia wady uniemożliwiającej zawarcie niepodlegającej unieważnieniu umowy w sprawie zamówienia publicznego kryje się każde uchybienie przepisom P.z.p., którego skutków nie można usunąć przy zastosowaniu procedur z nich wynikających. Musi to być przy tym uchybienie na tyle poważne, że zawarta w następstwie dotkniętej nim procedury umowa w sprawie zamówienia publicznego podlegałaby - w świetle art. 146 ust. 1 P.z.p. - unieważnieniu.

Skład orzekający uznał, że w przedmiotowej sprawie ww. warunki zostały spełnione, ponieważ Zamawiający w istocie uchybił obowiązkowi publikacji ogłoszenia o zamówieniu, co stanowi przesłankę unieważnienia umowy, o której mowa w art. 146 ust. 1 pkt 2 P.z.p. Nie podzielono przy tym stanowiska Odwołującego, że przepis ów odnosi się wyłącznie do ogłoszenia o zamówieniu, nie zaś do ogłoszenia o zmianie ogłoszenia, ponieważ treść każdej zmiany ogłoszenia staje się jego integralną częścią, stąd zaniechanie jej upublicznienia stanowi zaniechanie dotyczące samego ogłoszenia.

Zdaniem Izby nie miała znaczenia okoliczność, że Zamawiający wykrył wadę stanowiącą podstawę unieważnienia Postępowania dopiero w toku ponownego badania i oceny ofert, stanowiącego efekt wcześniejszego orzeczenia Izby. **Należy zauważyć, że Zamawiający może w każdym czasie, aż do zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego, korygować błędy popełnione w toku postępowania.** Dokonanie takich czynności po upływie znacznego okresu czasu świadczyć może ewentualnie o braku staranności w prowadzeniu procedury udzielenia zamówienia publicznego, ale nie wpływa na ocenę zasadności decyzji o unieważnieniu postępowania.

[Wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., KIO 1375/15; KIO 1391/15 >>>](#)

Sprawą zamawiającego więc pozostaje czy kwoty oszczędzone na innych zamówieniach przeznaczy na zwiększenie kwoty, którą zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia, którego odwołanie dotyczy - czy wyda te pieniądze na inne cele

W świetle normy art. 93 ust. 1 pkt 4 ustawy Zamawiający nie musiał w tym przypadku unieważniać postępowania o udzielenie zamówienia w poszczególnych częściach, ale mógł przeznaczyć dodatkowe kwoty na sfinansowanie zamówienia. Z powołanego przepisu nie wynika jednak wcale, iż musiał podnosić ww. kwotę, tj. szukać dodatkowych środków, dokonywać budżetowych przesunięć, czy innych zmian planów w celu podniesienia kwoty, którą zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia, a na dodatek udowodniać, że nie mógł tego zrobić.

Natomiast z uwagi na proste porównanie kwot jakie Zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia z ceną oferowaną przez Odwołującego, zachodziła przesłanka unieważnienia postępowania w części I zamówienia.

W przedmiocie braku podstaw do zmuszania zamawiających do podniesienia kwoty jaką zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia Krajowa Izba Odwoławcza wypowiedziała się m.in. w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 stycznia 2015 r. (sygn. akt: KIO 2729/14) oraz w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 marca 2014 r. (sygn. akt KIO 392/14) oraz orzeczeniach tam powoływanych - rozważania tam zawarte dają się właściwie wprost odnieść do sytuacji zastanej w niniejszej sprawie: (...) W ocenie Izby określenie przez Zamawiającego kwoty, jaką zamierza on przeznaczyć na realizację zamówienia mieści się w jego dyskrecjonalnej władzy, a przepisy art. 86 ust. 3 oraz art. 93 ust. 1 pkt 4 ustawy P.z.p. w żaden sposób tej władzy nie ograniczają. W tym zakresie skład orzekający podzielił opinię wyrażoną w orzeczeniu wydanym w sprawie KIO 1645/11, gdzie Izba wyjaśniła, że: "Przepisy te ustanawiają proceduralne ograniczenie arbitralności zamawiającego w określeniu kwoty, którą chce/zamierza wydać na sfinansowanie zamówienia na etapie oceny ofert i unieważnienia postępowania w odniesieniu do tej kwoty. Zamawiający jest związany kwotą, którą zgodnie z art. 86 ust. 3 P.z.p. podał przed otwarciem ofert tylko niejako «od dołu», tzn. nie może w celu uzasadnienia unieważnienia postępowania na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 4 P.z.p. wskazać innej, niższej kwoty, którą zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia i tym samym zobowiązany jest udzielić zamówienia wykonawcy, który zaoferował cenę mieszczącą się w kwocie pierwotnie podanej. Może natomiast dowolnie, co najwyżej ograniczany przez odrębne przepisy dotyczące jego działalności,

podnosić wskazaną przez siebie kwotę i nie unieważniać w takiej sytuacji postępowania. Zastrzeżenie poczynione w ww. przepisie: "chyba że zamawiający może zwiększyć tę kwotę do ceny najkorzystniejszej oferty», należy interpretować jak okres warunkowy odnoszący się nie do hipotetycznych możliwości finansowych zamawiającego, ale do jego decyzji w przedmiocie zwiększenia środków, które chce wydać na sfinansowanie zamówienia". Pamiętać należy, że przepisy te nie umożliwiają wykonawcy, na etapie w jakim obecnie znajduje się postępowanie o udzielenie zamówienia prowadzone przez Zamawiającego w rozpoznawanej sprawie, badania rzeczywistych możliwości finansowych Zamawiającego, czy też podejmowania próby nakazania Zamawiającemu wydania na dane zamówienie kwoty wyższej niż pierwotnie zaplanowana. Taką właśnie próbę podjął Odwołujący - działanie to nie znajduje podstaw w ustawie P.z.p. Uznanie zarzutów podnoszonych przez Odwołującego prowadziłyby do podważenia celowości ogłaszania bezpośrednio przed otwarciem złożonych Zamawiającemu ofert kwoty, jaką Zamawiający zamierza przeznaczyć na realizację zamówienia, tak jak to nakazuje art. 86 ust. 3 ustawy P.z.p. Do tej właśnie kwoty odnosi się przepis art. 93 ust. 1 pkt 4 ustawy P.z.p., stąd na tym etapie postępowania nie jest właściwym ustalenie i dowodzenie rzeczywistych możliwości finansowych Zamawiającego.

Sprawą Zamawiającego więc pozostaje czy kwoty oszczędzone faktycznie na innych zamówieniach, zechciał przeznaczyć na podniesienie kwoty, którą zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia, którego odwołanie dotyczy - czy też wolał wydać te pieniądze na inne statutowe cele. Nie jest rolą wykonawców i organów orzekających w sprawie zamówień publicznych - bez wyraźnej podstawy prawnej w tym zakresie - decydowanie za zamawiającego w jaki sposób winien gospodarować swoimi środkami oraz orzekanie o jego możliwościach finansowych.

[Wyrok z dnia 1 lipca 2015 r., KIO 1283/15 >>>](#)

Samo powołanie przesłanki unieważnienia postępowania i zacytowanie przepisu art. 93 ust. 1 pkt 4 Pzp jest niewystarczające, ponieważ istotne jest, czy przesłanka unieważnienia wystąpiła w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy

Odwołujący zarzucił zamawiającemu naruszenie art. 93 ust. 3 w zw. z art. 93 ust, 1 pkt 4 P.z.p. przez unieważnienie postępowania pomimo zaniechania podania uzasadnienia faktycznego swojej czynności i brak możliwości weryfikacji stanowiska zamawiającego. Odwołujący wniósł o uwzględnienie odwołania i nakazanie zamawiającemu unieważnienia czynności unieważnienia postępowania. W uzasadnieniu odwołujący powołał, że zgodnie z art. 93 ust. 3 P.z.p. zamawiający zawiadamiając

wykonawców o unieważnieniu postępowania ma obowiązek podać uzasadnienie faktyczne i prawne. Zamawiający nie wywiązał się z tego obowiązku, gdyż skierował do wykonawców pismo o dużym poziomie ogólności. Podał w nim wprawdzie podstawę prawną swojego działania, jednakże nie wskazał żadnego uzasadnienia faktycznego. Zawarto w nim formułę, która w żadnej mierze nie odwołuje się do okoliczności faktycznych prowadzonego postępowania, w związku z czym nie można dokonać jej weryfikacji.

Zarzucił, że czynność unieważnienia postępowania jest więc wadliwa, gdyż nie zawiera wszystkich elementów, o których stanowi art. 93 ust. 3 ustawy. Brak uzasadnienia faktycznego mógł mieć wpływ na wynik prowadzonego postępowania, gdyż dopiero weryfikacja wskazanych tam okoliczności faktycznych pozwoliłaby na ustalenie, czy zamawiający miał podstawy do unieważnienia postępowania.

Stanowisko Krajowej Izby Odwoławczej

Przepis art. 93 ust. 3 in fine P.z.p. nakazuje podanie uzasadnienie faktycznego i prawnego unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia. Samo powołanie jednostki redakcyjnej oraz brzmienie przepisu zawierającego przywołanie przesłanki unieważnienia postępowania jest zatem niewystarczające, gdyż istotne jest, czy przesłanki te zaszły w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy.

[Wyrok z dnia 20 lutego 2013 r., KIO 304/13 >>>](#)

Założenie, że po unieważnieniu postępowania, w kolejnym postępowaniu zamawiający będzie mieć możliwość uzyskania niższych cen nie stanowi podstawy od uznania, że prowadzenie postępowania lub wykonanie zamówienia nie leży w interesie publicznym

Co do samego zarzutu naruszenia art. 93 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo zamówień publicznych Izba w całości przyznaje rację zarzutowi i argumentacji odwołującego oraz podziela dotychczasowe poglądy orzecznictwa dotyczące zarówno możliwości unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, jak i podstaw takiego unieważnienia z powołaniem się na art. 93 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo zamówień publicznych, czyli wystąpienie istotnej zmiany okoliczności powodującej, że prowadzenie postępowania lub wykonanie zamówienia nie leży w interesie publicznym, czego nie można było wcześniej przewidzieć. Polski system prawa przewiduje ochronę prawną zobowiązań,

zarówno na gruncie Kodeksu cywilnego, jak i ustawy Prawo zamówień publicznych, której wyrazem jest m.in. niemożność bezpodstawnego i autorytarnego unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, lecz jedynie po zaistnieniu podstaw enumeratywnie wskazanych przez ustawodawcę. Wszczynając bowiem postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego zamawiający de facto zobowiązuje się do zawarcia umowy z wykonawcą, którego oferta, zgodnie z przewidzianą procedurą udzielania zamówień, będzie ofertą najkorzystniejszą, a wykonawcy temu przysługuje w stosunku do zamawiającego takie roszczenie wyrażające się m.in. możliwością żądania wydania przez sąd orzeczenia, o którym mowa w art. 64 Kodeksu cywilnego. Nie bez przyczyny ogłoszenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest często porównywane ze złożeniem przyrzeczenia publicznego, o którym mowa w art. 919 § 1 Kodeksu cywilnego ze wskazaniem, że przyrzeczenia tego należy dotrzymać. Tym samym oczywiste jest, iż zamawiający nie może unieważnić postępowania wyłącznie z tego powodu, iż zmienił koncepcję wykonania przedmiotu zamówienia.

Izba uznaje przywołaną podstawę faktyczną unieważnienia postępowania za niespełniającą przesłanek wskazanych w art. 93 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo zamówień publicznych. Zrozumiałe jest, że przejęcie przez zamawiającego zadłużonego szpitala w S. budzi jego obawy o dalsze finansowanie jego działalności, jak również powoduje konieczność zmiany struktury zatrudnienia i weryfikacji planu finansowego na rok 2013 i lata kolejne, a sam zamawiający pragnąłby otrzymać usługi po jak najniższych cenach. Jednak samo założenie, że po unieważnieniu niniejszego przetargu, przy kolejnym zamówieniu, zamawiający ma potencjalną możliwość uzyskania niższych cen świadczenia usługi, nie stanowi jeszcze okoliczności, że prowadzenie postępowania lub wykonanie zamówienia nie leży w interesie publicznym. Z takiego powodu można by unieważnić każde postępowanie, w którym zamawiający nie jest zadowolony z uzyskanych cen lub też widziałby możliwość uzyskania cen jeszcze niższych - w każdym bowiem przypadku oszczędności w wydatkowaniu środków publicznych leżą w interesie publicznym.

Należy też zwrócić uwagę, że przesłanką unieważnienia postępowania jest to, że wykonanie zamówienia nie leży w interesie publicznym, a w konsekwencji także prowadzenie postępowania o udzielenie tego zamówienia jest bezcelowe. W niniejszej sytuacji ta okoliczność nie zaistniała - bezsporne jest, że usługi sprzątnięcia, transportu wewnątrzszpitalnego, opiekuńczo-pielęgnacyjne i higieniczne przy obsłudze pacjenta są niezbędne dla funkcjonowania szpitala (dotychczasowych placówek zamawiającego), a co zamawiający sam przyznaje wskazując, że zamierza je zamówić

również w przyszłości. Przy tym świadczenie tych usług w szpitalach w Ł. i w T. jest niezależne od ich świadczenia w szpitalu w S. Zatem to nie wykonanie zamówienia dotyczącego świadczenia tych usług nie leży w interesie publicznym, lecz zamawiający zmienił koncepcję przeprowadzenia przetargu - ujmując w nim wszystkie trzy szpitale, aby, być może, uzyskać korzystniejszą cenę. Jak już wcześniej wskazano, ten stan faktyczny nie sprawia, że wykonanie zamówienia nie leży w interesie publicznym. Przesłanka ta zachodziłaby przykładowo, gdyby zamawiający zamykał któryś ze szpitali - w Ł. lub T. - w tym zakresie mógłby zrezygnować z realizacji tej usługi, gdyż w takim wypadku rzeczywiście jej zamawianie byłoby niepotrzebne. Natomiast w niniejszej sytuacji - jeśli zamawiający zdecyduje, że również dla szpitala w S. zechce zamówić świadczenie usług przez zewnętrzną firmę, będzie musiał ogłosić odrębny przetarg. Tym samym Izba stwierdziła, że Zamawiający nie wykazał zaistnienia podstaw do unieważnienia postępowania w oparciu o art. 93 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo zamówień publicznych, zatem jego decyzja o unieważnieniu postępowania powinna zostać unieważniona, a postępowanie kontynuowane zgodnie z przewidzianą w ustawie Prawo zamówień publicznych procedurą od momentu, w którym zostało przerwane.

4. Nowe przykłady specyfikacji istotnych warunków zamówienia (załączniki do INFO NOWE PZP Nr 9/2016).

- 4.1. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia w postępowaniu o udzielenie zamówienia na usługi o wartości zamówienia równej lub przekraczającej kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.
- 4.2. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia w postępowaniu o udzielenie zamówienia na dostawę o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.
- 4.3. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia w postępowaniu o udzielenie zamówienia na roboty budowlane o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

5. Przykłady oświadczeń składanych na podstawie art. 25a ust. 1 Pzp (załączniki do INFO NOWE PZP Nr 8/2016).

- 5.1. Oświadczenie wykonawcy o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu i braku podstaw wykluczenia.

5.2. Oświadczenie wykonawcy o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu.

5.3. Oświadczenie wykonawcy o braku podstaw wykluczenia.

6. Pytania do nowelizacji ustawy - Prawo zamówień publicznych.

Pytania do nowelizacji Pzp można przesyłać na e-mail: szkolenia@szkoleniaekspert.pl

7. Co w INFO NOWE PZP Nr 9/wrzesień 2016 r. ?

- tryb zamówienia z wolnej ręki po nowelizacji Pzp
- podmioty trzecie i podwykonawcy po nowelizacji Pzp
- orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej
- odpowiedzi na pytania dotyczące nowelizacji
- omówienie innych zmian wynikających z nowelizacji

8. Szkolenia z nowelizacji ustawy - Prawo zamówień publicznych.

Zapraszamy na szkolenia z zamówień publicznych organizowane przez ogólnopolską firmę szkoleniową [EKSPERT sp. z o. o., Udorpie 83C, 77 - 100 Bytów](#)

**Informacje o szkoleniach z nowelizacji ustawy - Prawo zamówień publicznych
są dostępne na stronie internetowej:**

http://www.szkoleniaekspert.pl/zamowienia_publiczne.html

Zawarte w opracowaniu teksty i sygnatury orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej pochodzą z bazy orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej dostępnej na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych www.uzp.gov.pl, orzeczeń NSA lub WSA z Centralnej Bazy Orzeczeń Sądów Administracyjnych dostępnej na stronie internetowej www.nsa.gov.pl, orzeczeń SA z bazy Portalu Orzeczeń Sądów Powszechnych dostępnej na stronie internetowej

www.orzeczenia.ms.gov.pl, a orzeczeń Sądu Najwyższego z bazy orzeczeń dostępnej na stronie internetowej www.sn.pl